

اطلس مشاغل بومی استان کردستان

وزارت دانش

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

پیش‌گفتار	۵
مفهوم آموزش و پرورش	۸
کلیاتی درباره‌ی استان کردستان	۱۴

فصل اول : مشاغل بومی

۱/۱. قالی‌بافی	۲۰
۱/۲. گیوه‌بافی	۳۰
۱/۳. نمدمالی	۴۱
۱/۴. گلیم‌بافی	۴۷
۱/۵. نازک‌کاری	۵۵

فصل دوم : مشاغل عمومی

۲/۱. زیورآلات سنتی	۶۰
۲/۲. برق	۶۷
۲/۳. دامپروری	۷۰
۲/۴. تولید فراآورده‌های لبنی	۷۴
۲/۵. باغداری	۷۷
۲/۶. پرورش زنبور عسل	۸۰
۲/۷. فرز‌کاری	۸۳
۲/۸. نانوايي	۸۶
۲/۹. شیرینی‌پزی	۸۹
۲/۱۰. باغبانی	۹۲
۲/۱۱. حسابداری	۹۵
۲/۱۲. کشاورزی	۹۸

فصل سوم : کارآفرینی

مقدمه	۱۰۴
کارآفرین کیست؟	۱۰۴

در راستای تحقق اهداف نظام آموزشی جدید (۳-۳-۶) یکی از گام‌های اساسی و مهم تحول در شیوه‌های هدایت تحصیلی و شغلی این است که چشم‌اندازهای فکری و عملی این نظام پوشش داده شود. از آن‌جا که اطلاع‌رسانی تحصیلی و شغلی به شیوه‌ی صحیح و مبتنی بر آخرین یافته‌های علمی و پژوهشی که از یک طرف هماهنگ با فناوری‌های نوین رایانه‌ای و چندرسانه‌ای بوده و از طرف دیگر توجه کافی را به فضای بومی و فرهنگی کشور داشته باشد از اهداف اصلی چشم‌انداز توسعه‌ی آموزش و پرورش محسوب می‌شود، تدوین اطلس مشاغل بومی کشور در دستور کار قرار گرفته است.

در این راستا اداره‌ی کل امور تربیتی و مشاوره‌ی وزارت آموزش و پرورش به‌عنوان یکی از متولیان پژوهش، توسعه و تدوین فرهنگ جامع مشاغل بومی کشور با همکاری سایر استان‌ها و با هم‌فکری متخصصان راهنمایی و هدایت تحصیلی و شغلی، افتخار دارد برای اولین بار در کشور مجموعه‌ی کامل دایرةالمعارف شغلی برای استفاده‌ی دانش‌آموزان و سایر نهادهای مرتبط با اشتغال را عرضه نماید. شاخص‌های منحصر به فرد فرهنگ جامع مشاغل بومی کشور از این قرار است: این مجموعه براساس محورهای جدیدترین شبکه‌ی اطلاعات شغلی جهان (O*net)^۱ تدوین و با همکاری آموزش و پرورش استان‌های سراسر کشور بومی‌سازی شده است. در حال حاضر O*net معتبرترین دایرةالمعارف اطلاعات شغلی دنیا محسوب می‌شود که هر ساله قابلیت روزآمد شدن را دارد. اطلاعات این فرهنگ مشاغل همه‌ساله توسط سازمان‌های متولی اشتغال، استخدام و سیاست‌گزاران بازار کار مورد بازبینی و تصحیح قرار می‌گیرد. فرهنگ جامع مشاغل بومی کشور کلیه‌ی مشاغل موجود در کشور را معرفی کرده و مورد تحلیل قرار می‌دهد. محورهای O*net بومی به‌گونه‌ای تدوین شده است که آخرین اطلاعات را درباره‌ی ویژگی‌های مشاغل نشان داده و مؤلفه‌های آن را با دقت تشریح می‌کند. عواملی هم‌چون سطح درآمد و امکانات مادی شغل، مدارک و تحصیلات لازم برای احراز شغل، شرایط ارتقا و چشم‌انداز آینده‌ی شغل، مؤلفه‌های بومی و فرهنگی که شغل مورد نظر را مختص یک منطقه‌ی خاص کرده

است و شرایط جغرافیایی و اقلیمی شغل به عنوان مؤلفه‌های محیطی در نظر گرفته شده است.

علاوه بر آن مؤلفه‌های درون فردی و بین فردی شغل نیز تشریح و معرفی شده است که عواملی هم چون شخصیت، ارزش‌های کاری مربوط به شغل، علایق مربوط به شغل، استعداد، مهارت‌های پایه و خرده مهارت‌ها، توانایی‌ها و باورهای مربوط به احراز شغل را در بر می‌گیرد.

امیدواریم تدوین اطلس مشاغل بومی کشور بتواند گامی اساسی در عرصه‌ی اطلاعات شغلی کشور - که همواره خلأ آن احساس می‌شده است - محسوب شود و هر ساله با روزآمد کردن و استفاده از فناوری‌های چند رسانه‌ای بتوانیم بر عینیت و کاربردی کردن اطلاعات بیفزاییم.

اداره‌ی کل امور تربیتی و مشاوره

مفهوم آموزش و پرورش

همواره دو مفهوم تعلیم و تربیت مدنظر مدیران و مسؤولان کشور عزیز اسلامی مان بوده است و همگان به این موضوع اذعان دارند که تعلیم و تربیت دو اصل تفکیکناپذیرند و این عدم تفکیک نتیجه‌ی این باور است که انسان از دو جنبه‌ی تن و روان یا جسم و عقل ترکیب یافته است و هر کدام از دو اصل فوق بدون یکدیگر زیان‌بخش است.

به دلیل تعامل انسان با محیط اجتماعی، تربیت اصالت پیدا می‌کند و از این رو می‌توان برای ضرورت تربیت انسان علت‌های زیر را نام برد:

الف. تربیت، مهم‌ترین عامل موفقیت در سازگاری سازنده و مثبت است.

ب. انسان ناچار است اجتماعی زندگی کند و زندگی اجتماعی سالم و سودمند بدون تربیت (البته تربیت صحیح) امکان ندارد. شخصیت آدمی در خلأ و انزوا رشد نمی‌کند بلکه عمدتاً ضمن تعامل در جامعه‌ی بصری رشد و تکامل پیدا می‌کند.

ج. فرهنگ و تمدن انسان محصول تربیت است و با چگونگی آن ارتباط مستقیم دارد.

د. تربیت است که فرد و گروه را با حقوق و وظایف یا مسؤولیت‌های اجتماعی خویش آشنا می‌سازد.

هـ. پیشرفت‌های علمی، فنی و هنری مستقیماً با تربیت و کیفیت آن بستگی دارد.

و. خلاصه، تربیت است که به انسان زندگی می‌بخشد و زندگی او را از زندگی سایر حیوانات ممتاز می‌نماید.

«تربیت به معنای وسیعش یعنی کمک به پیدایش تغییرات مطلوب در افراد. بنابراین تعریف، کار تربیت به مراتب وسیع‌تر است از آنچه معلم دبستان و دبیرستان و دانشگاه می‌کند. سرکارگری که کار جدید را به کارگران می‌آموزد، افسری که به سربازان فنون جنگ تعلیم می‌دهد، مأمور بهداشتی که به افراد نشان می‌دهد چه باید بکنند تا بیمار نشوند، همه به تربیت افراد پرداخته‌اند. دستگاه‌های تبلیغات که می‌خواهند اعتقاد یا عادت یا لزوم راه زندگی نوینی را در ذهن افراد راسخ کنند همه به کارهای تربیتی مشغولند.»

کسانی که برنامه‌ی تربیتی ملّتی را طرح می‌کنند در حقیقت راه زندگی او را از لحاظ دینی، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی تعیین می‌کنند.

باید یاد بگیریم که :

تنها نیرومند بودن کافی نیست بلکه باید بیاموزیم که چگونه این نیروی خود را سودمند و مؤثر گردانیم و درست و به موقع، به صلاح خود و دیگران، مورد استفاده قرار دهیم.

البته، نه تنها، بلکه عمده ترین عامل (متغیر) مؤثر در آماده سازی مردم، مخصوصاً نسل های آینده، برای برخورد مؤثر و موفق با این گونه بحران ها و خنثی کردن یا تخفیف آمارى منفى آن ها « تربیت » یا آموزش و پرورش است. به عبارت دیگر، چنان که گفته شده و مکرر گفته خواهد شد، مدرسه (دبستان، دبیرستان، دانشگاه) امروز باید فرزند زمان باشد یعنی مسایل و بحران های روز را دریابد، راه های مواجهه شدن با آن ها را کشف کند و توانایی ها و مهارت های لازم برای سازگاری با آن ها را در همه ی محصلان به وجود آورد و مرتباً تقویت کند.

بنابراین، انسان معاصر، علی رغم مدعیان مدرسه زدایی، شدیداً به وجود مدرسه نیاز دارد به شرط این که مدرسه واقعاً و عملاً مرکز یادگیری و تجربه باشد نه تشریفات مدرسه ای. چنین مدرسه ای را هم، معلمانى به وجود می آورند که خود تربیت شده باشند. نه فقط دارنده ی مدرک تحصیلات عالی.

مدرسه را آنگاه موفق و مؤثر خواهیم دانست که تربیت مؤثر انجام دهد و منظور از « تربیت مؤثر » یا آموزش و پرورش اثربخش، تربیتی است که محصلانش را شهروندان مؤثر، و نه تنها مصرف کننده، بار آورد به طوری که بتوانند خود را عملاً مسؤول خویشن و امور کشورشان و در حد گسترده، مسؤول جامعه ی بشری بدانند که دنیای امروز دنیای باز و بدون دیوار و مرز است. به گفته ی دیوئی « آموزش و پرورش، زندگی است نه آماده شدن برای زندگی ». مدرسه را باید محصلان اداره کنند نه مدیر و کارکنان دیگر و در غیر این صورت مدرسه حکم ظرف و محصلان حکم محتوا (مظروف) را پیدا خواهند کرد. در چنین مدرسه ای، اعم از ابتدایی، راهنمایی، متوسطه، دانشگاه، طبعاً از زندگی واقعی خبری نخواهد بود و کودکان و نوجوانان ابزار دست معلمان و مدیران تلقی خواهند شد!

علاوه بر توجه به تغییرات اجتماعی مذکور باید به نیازهای فردی کودکان، نوجوانان و جوانان نیز توجه کنند و این را می‌توان چنین خلاصه کرد :

۱- دارا شدن مهارت‌های لازم برای زندگی مستقل اعم از مهارت‌های تولیدی و اقتصادی و مهارت‌های برقراری روابط سالم انسانی میان هم‌میهنان و همکیشان خود و مردم سایر کشورها.

۲- رشد و تکامل در حفظ سلامت بدنی، عقلی و شناخت طرق و وسایل تأمین بهداشت عمومی.

۳- شناخت حقوق و وظایف خود و سایر ویژگی‌های لازم برای زندگی اجتماعی - اسلامی از قبیل :

- خودشناسی و خودپذیری

- خودرهبری

- مسؤولیت‌پذیری و بهتر انجام دادن آن

- خود را عضو مؤثر در محیط دانستن

- ملت‌های همسایه را شناختن و محترم شمردن آنها

- با اوضاع و احوال جهان و جهانیان آشنا شدن

- محیط طبیعی خود را شناختن و محافظت آن

۴- درک ارزش و اهمیت خانواده برای فرد و اجتماع، علاقه به تشکیل خانواده و شناخت عواملی که در موفقیت زندگی خانوادگی مؤثرند.

۵- شناخت کیفیت دست‌یابی بر وسایل و ابزارها و استفاده‌ی ماهرانه و هوشمندانه از آنها و نیز درک ارزش‌های استهلاکی و آثار اقتصادی آنها. مثلاً مسئولان بدانند :

- وسایل و ابزارهای مختلف چگونه تولید می‌شوند و به‌دست می‌آیند.

- چگونه باید از این وسایل بیش‌ترین و بهترین استفاده را کرد.

- چگونه باید از استهلاک آنها جلوگیری به‌عمل آورد.

۶- شناخت روش‌های علمی و تأثیر علوم مختلف در زندگی انسان و شناخت حقایق

علمی مهم و مربوط به طبیعت جهان و انسان و این‌که :

جمعیت و نیروی انسانی

براساس آخرین سرشماری مرکز آمار ایران در سال ۱۳۸۵، استان کردستان ۱۴۴۰۰۰۰ هزار نفر جمعیت دارد که ۵۹/۴۳ درصد شهری و ۴۰/۵۷ درصد را جمعیت روستایی تشکیل می‌دهد. تراکم نسبی جمعیت معادل ۴۹/۴ نفر در کیلومتر مربع است. از یک میلیون و سیصد و هفت هزار نفر جمعیت ۶ ساله و بالاتر استان، ۷۷/۴۷ درصد با سوادند که این نسبت در مناطق شهری ۸۲/۵۶ درصد و در مناطق روستایی ۶۹/۹۴ درصد می‌باشد. جمعیت ۱۰ ساله و بالاتر شاغل استان به تعداد ۳۹۲ هزار نفر که ۲۹/۰۱ درصد آن در بخش کشاورزی، ۲۵/۸ درصد در بخش صنعت و ۴۳/۹۲ درصد مابقی در بخش خدمات اشتغال دارند.

ضرورت توجه به صنایع دستی و مشاغل بومی

فعالیت‌های کشاورزی و دامداری از صنایع درآمد اصلی استان کردستان است، این نوع شیوه‌ی زندگی مواد اولیه برای ساختن انواع مصنوعات دستی را فراهم می‌کند، اما افرادی که به این کار اشتغال دارند به علت طبیعت خاص کارشان فصل یا فصلی از سال را بیکار می‌مانند و چون در مشاغل دیگر به دلایل گوناگون قادر به فعالیت نیستند، لاجرم برای پر کردن اوقات بیکاری فصلی خود و به منظور کسب درآمد بیش‌تر با استفاده از مواد اولیه‌ی موجود در منطقه به تهیه‌ی اشیایی می‌پردازند که از ویژگی‌های آن علاوه بر رفع نیازمندی‌های زندگی، بیانگر خصوصیت هنری آن‌ها و منعکس‌کننده‌ی اندیشه‌های معنوی و مادی، احساس، روحیه و استعداد تولیدکنندگان آن‌ها است تحقق خودکفایی اقتصادی با درک شرایط و امکانات و توجه به اولویت‌های فرهنگی و ضرورت‌های اجتماعی قابل دست‌یابی است، در این رهگذر صنایع دستی و محصولات آن دارای بار فرهنگی خاصی است و با در نظر گرفتن ابعاد فرهنگی این محصولات، توجه به تنوع تولیدات روستایی و گسترش آن‌ها، یکی از اقدامات بنیادی برای خودکفایی نسبی، حمایت از صنایع دستی و گسترش آن است، حمایت از صنایع دستی و تقویت بنیه‌ی تولیدی صنعت‌گران و سازندگان فرآورده‌های بومی در ایران به دلیل فراوانی، یکی از راه‌هایی است که می‌تواند نقش فعالی در توسعه‌ی اقتصادی کشور داشته باشد. زیرا که نیروهای بیکار را جذب و

ایجاد اشتغال سالم می‌کند و مهم‌تر آن که مواد اولیه‌ی ارزان داخلی را تبدیل به محصولات مصرفی و حتی صادراتی می‌نماید. علاوه بر آن، تقویت کیفی و کمی صنایع دستی نه تنها از مهاجرت روستاییان جلوگیری به عمل می‌آورد بلکه از ایجاد مراکز پرجمعیت و گسترش بی‌رویه‌ی مناطق شهری نیز جلوگیری می‌کند. صنایع دستی آن دسته از صنایعی است که همه و یا بخشی از مراحل ساخت فرآورده‌های آن با دست انجام می‌گیرد و سازندگان آن در چهارچوب اعتقادات و فرهنگ خود و با استفاده از طرح‌های سنتی به تولید محصول می‌پردازند. از خصوصیات این صنایع ناهمانندی و عدم تشابه در فرآورده‌های آن است به گونه‌ای که محصول دست هر صنعت‌گر با محصول مشابه‌ی صنعت‌گر دیگر متفاوت و قابل تمیز است. چنین خصوصی مانع از بین رفتن حس ابتکار می‌شود و خلاقیت و ابتکار را در صنعت گران تقویت می‌کند. از نظر تداوم فرهنگی نیز این صنایع با اهمیت هستند، زیرا تخصص‌ها و مهارت‌ها و نیز فرهنگ معنوی در چهارچوب این صنایع از پدر به پسر و از استادکار به شاگرد انتقال می‌یابد. ارتباط معنوی بین استادکار و شاگرد موجب می‌شود که استاد خود را در مسایل شاگرد شریک بداند و او را یاری کند.

- چگونه باید از علوم مختلف به نفع انسان استفاده کرد.
- چگونه دانشمندان می‌توانند در راه مصالح انسان گام بردارند.
- احترام علم و عالم چگونه باید انجام گیرد.
- ۷- فرصت‌های رشد و تکامل استعداد و توانایی‌های خود برای درک ارزش زیبایی در ادبیات، هنر، طبیعت و زندگی.
- ۸- پیدا کردن توانایی استفاده‌ی سودمند از اوقات فراغت و توانایی ایجاد تعادل بین تأمین رضایت خاطر شخصی و رضایت اجتماع.
- ۹- کسب توانایی احترام به دیگران از راه رشد و گسترش :
 - ارزش‌های دینی - اخلاقی
 - ارزش‌های روابط انسانی
 - ارزش‌های مشاغل و صاحبان آن‌ها
 - قدرت سازگاری با مردم
 - توانایی همکاری با دیگران
- ۱۰- رشد و تکامل توانایی :
 - خوب دیدن و خوب شنیدن و خوب گفتن
 - دقت و بینش
 - درست دریافتن و فهمیدن
 - تفکر سازنده و خلاق و انتقادی
 - بیان واضح افکار خویش
- علاوه بر نیازهای دهگانه‌ی مذکور که باید پایه‌های فردی تعیین هدف‌های تربیتی قرار گیرند، کودکان، نوجوانان و جوانان ما باید طوری تربیت شوند که :
 - الف. شتابزده نباشند مخصوصاً در ارزشیابی، نتیجه‌گیری، داوری و تعمیم.
 - ب. در استدلال‌های خود، روش استقرایی را بیش از قیاسی و تمثیل به‌کار ببرند.
 - پ. فرصت طلب نباشند و در استفاده از هر فرصتی به نفع همگان بیندیشند.
 - ت. سلطه‌جو و سلطه‌پذیر نباشند.

ث. تنها خود را از اجتماع طلب‌کار نپندارند بلکه بدانند و بپذیرند که هر کس بیش از آنچه از کشورش طلب‌کار باشد بدان بدهکار است.

ج. در افکار و عقایدشان امین باشند و فکر خود را به‌نام دیگران یا فکر و عقیده‌ی دیگران را به‌نام خود بیان نکنند و در نقل یک فکر یا عقیده از یکی به دیگری جنبه‌ی امانت‌داری را رعایت کنند.

ج. مقلد صرف نباشند.

ح. نه ظاهر فریب باشند و نه فریفته‌ی ظاهر شوند.

خ. در عین برخورداری از عواطف انسانی سالم، در رفتار و کردارشان فقط تحت تأثیر عواطف خود قرار نگیرند بلکه از نیروی عقلی‌شان متأثر شوند.

د. به تولید بیش از مصرف علاقه‌مند باشند.

ذ. آینده‌نگر باشند.

ر. ضرورت برنامه‌ریزی در فعالیت‌های مختلف فردی و اجتماعی را دریابند و بپذیرند.

ز. از پذیرش مسؤولیت نترسند و شانه خالی نکنند.

ژ. انتقادگر باشند ولی نه عیب‌جو.

س. همان‌قدر که برای خودشان حقوقی قایلند برای دیگران نیز حق قایل شوند.

ش. به خود و مردم اعتماد داشته باشند.

ص. بپذیرند و معتقد باشند که آن‌ها نیز می‌توانند خوب بشوند و خود را مستقلانه اداره کنند.

ض. فرهنگ و دین خود را خوب و کامل بشناسند.

ط. نظم و تربیت در هر امری را ضرورت زندگی بدانند.

ظ. وقت‌شناس باشند و وقت خود و دیگران را محترم شمارند.

ع. رعایت عدل و انصاف را وظیفه‌ی انسانی خود بدانند.

غ. از خودمحوری و خودمعیاری یعنی خود را محور و معیار هرگونه ارزشیابی و قضاوتی قرار دادن، بپرهیزند.

ف. مطالعه و یادگیری مداوم را واجب بشمارند.

- ق. از هرگونه داوری بدون آگاهی و بررسی لازم اجتناب ورزند.
- ک. ارزش زندگی آزاد را بفهمند و آن را محترم شمارند.
- گ. صلاحیت شغلی و انتخاب شغل داشته باشند.
- ل. عادت‌های بهداشتی بدنی و روانی را پیدا کنند.
- م. اوقات بیکاری و فراغت خود را سودمندانه صرف کنند.

بدیهی است که تمامی مسایل فوق‌الذکر در یک تأمل صحیح بین تمامی عناصر اصلی تعلیم و تربیت قابل تحقق و اجراست و هر یک از اضلاع تعلیم و تربیت مفقود باشد به همان میزان تربیت اصیل و تعلیم صحیح دچار مشکل می‌شود، یکی از مهم‌ترین اصول تربیتی اطلاع‌رسانی و هدایت تحصیلی و شغلی دانش‌آموزان است. شناخت مشاغل و ارزیابی دانش‌آموزان از شغلی که در آینده به آن مشغول خواهند شد موضوعی نیست که بتوان از آن غفلت ورزید در حقیقت احساس رضایت شغلی، ارزیابی صحیح برای دستیابی به شغل هم‌شان فرد متقاضی، شناخت صحیح مشاغل و آشنایی با مقتضیات شغلی نیاز به اطلاع‌رسانی دارد تا دانش‌آموز در هدف‌گذاری‌ها، ادامه تحصیل در دانشگاه و انتخاب مسیر شغلی خود بتواند تصمیم درستی اتخاذ نماید.

یکی از راه‌های اطلاع‌رسانی، آشنایی دانش‌آموزان و مشاورین با مشاغل به وسیله‌ی کتاب‌های معرفی مشاغل است که در کتاب حاضر به این مهم پرداخته شده است. در این کتاب ویژگی‌های هر شغل در حده ضرورت بیان شده است تا دانش‌آموز بتواند براساس ویژگی‌های شخصیتی خود به ارزیابی بپردازد و ببیند آیا درحیات و ویژگی‌های شخصیتی‌اش با شغل معرفی شده همخوانی دارد یا خیر.

در صورتی که معرفی اجمالی مشاغل وجود نداشته باشد دانش‌آموز از حداقل امکانات محروم خواهد ماند. دانش‌آموز باید بداند، بررسی کند، مشورت بگیرد و با درنظر گرفتن شرایط برای آینده‌ی خود برنامه‌ریزی نماید.

کلیاتی درباره‌ی استان کردستان

تاریخچه

استان کردستان بخشی از سرزمینی است که تحت حکومت مادها اداره می‌شده است. کردها یکی از شعبه‌های مشهور نژاد آریایی هستند که از حدود ۲۰۰۰ سال پیش از میلاد مسیح از شرق به ایران وارد شده و به شمال غربی و مشرق دریایچه‌ی ارومیه مهاجرت نموده‌اند و محققان در آریایی بودن آن‌ها شکی ندارند. کردها مردمانی ایرانی تبار هستند که زبان، فرهنگ و آداب و سنن آنان در ارتباط و پیوند با دیگر مردمان در قلمرو زیست اقوام ایرانی است. براساس متن کتیبه‌ی داریوش در تخت جمشید و بیستون دولت ماد در سال ۵۵۰ پیش از میلاد مسیح در قلمرو دولت هخامنشیان قرار داشته است. در عصر سلجوقیان و به‌ویژه در عهد حکومت طغرل بیگ تمامی ناحیه‌ی جبال کوهستانی غرب ایران (کردستان) به عراق عجم نام‌گذاری شده، زیرا القائم بالله خلیفه‌ی عباسی طی منشوری در سال ۴۳۸ هـ. ق از طغرل بیگ سلجوقی به‌عنوان ملوک العراقین نام برده است. عطاءالملک جوینی در بیان نبرد هلاکوخان مغول به فرقه‌ی اسماعیلیه و ارسال تدارکات و پشتیبانی آنان از ولایت اکراد یاد کرده است. به‌نظر می‌رسد که در دوره‌ی ایلخانان مغول کردستان از عراق عجم جدا شده باشد و در اوایل قرن هفتم هجری سلیمان شاه بر آن حکومت کرده است. شرف‌الدین بلیسی حدود کردستان را در روزگار صفوی و در کتاب شرف‌نامه‌ی خود با افزودن ولایت لرستان یک‌جا ذکر می‌کند و در شرف‌نامه‌ی سرزمین لرستان و قوم لر را با کردها یکی می‌شمارد. در تقسیمات روزگار صفویه کردستان ولایتی است که از ولایت کرمانشاه جدا و شامل چهار حاکم نشین خورخوره، جوانرود، اورامان و الکاء بانه بود. پس از انقلاب مشروطیت براساس قانون مصوب ۱۳۲۵/۲/۱۴ هجری قمری بر طبق قانون تشکیل ایلات و ولایات و دستورالعمل آن ایران به چهار ایالت و ۲۳ ولایت در تقسیمات جدید که کردستان اردلان به‌دلیل حکومت خاندان اردلان (یکی از خاندان‌های کرد) بر آن به آن نام خوانده شده است. مساحت استان کردستان ۲۹۱۳۷ کیلومتر مربع و دارای ۱۸۰ کیلومتر مرز مشترک در قسمت غربی خود با کشور عراق است. این استان از شمال به استان‌های آذربایجان غربی و زنجان و از جنوب به استان کرمانشاه و از شرق به استان همدان محدود است. آب و هوای استان در ناحیه‌ی شمالی آب و هوای نسبتاً سرد و در

نواحی جنوبی معتدل کوهستانی است و دارای فلات‌های مرتفع و خشک و دشت‌های حاصل‌خیز مانند دشت مریوان، دشت اویاتو، دشت ییلاق یا دهگلان، دشت فروه و دشت کامیاران است. رودهای استان با توجه به وضع طبیعی و توپوگرافی منطقه دارای مشخصات خاصی هستند مانند پایین بودن بستر رودخانه از سطح زمین‌های مجاور، افزایش آب در فصل بهار، غیرقابل استفاده برای قایقرانی و ... این رودخانه‌ها به سه حوزه‌ی دریای خزر، دریاچه‌ی ارومیه و خاک عراق وارد می‌شوند.

کوه‌های کردستان قسمتی از کوه‌های غرب ایران را تشکیل داده‌اند و مهم‌ترین آن‌ها در شرق چهل چشمه (چهل چمه) به ارتفاع ۳۱۲۰ متر در غرب دیواندره - کوه عوالان به ارتفاع ۲۶۶۵ متر در بین گاورد و کامیاران، قره‌داغ به ارتفاع ۳۱۲۰ متر در شمال بیجار، گوژه به ارتفاع ۲۶۶۶ متر در بین دهگلان و سنندج، کوه آبیدر به ارتفاع ۲۵۵۰ متر در سنندج، کوه بزرگ شاهو به ارتفاع ۳۳۲۵ متر که بلندترین کوهستان استان است. براساس نتایج سرشماری عمومی سال ۱۳۸۵ جمعیت استان ۱۴۴۰۱۵۶ نفر بوده است که ۹۹/۴۰ درصد جمعیت استان مسلمان هستند و بیشتر مردم تابع و پیرو مذهب تسنن و بقیه نیز پیرو مذهب تشیع هستند.

معرفی شهر سنندج

مرکز استان کردستان شهر سنندج است که در فاصله‌ی ۵۵۰ کیلومتری جنوب غربی تهران قرار دارد که بنیاد جدید آن در سال ۱۰۴۶ هجری قمری توسط سلیمان خان اردلان پایه‌گذاری شد. این شهر دارای بازار، مساجد، حمام‌ها و عمارات متعدد و قدیمی است که مجموعه‌ای از آثار فرهنگی را در خود جای داده که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به موزه‌ی سنندج، خانه کرد، مسجد دارالاحسان (جامع) باغ و عمارات خسروآباد، مسجد والی، بازار قدیمی، مسجد رشید قلعه بیگی، مسجد میرزا فرج‌الله، مسجد وزیر، مسجد وکیل، کلیسای سنندج، امام‌زاده پیر عمر، امام‌زاده هاجر خاتون، پل قشلاق، حمام‌های پاشا خان، وکیل الملک، دوخزینه، شیشه و عمارت آصف دیوان، عمارت و باغ آیت‌الله مدوخ، عمارت امجد الاشراف، عمارت مشیر دیوان، ساختمان شهرداری مرکزی و موزه‌ی تاریخ طبیعی را می‌توان نام برد. در این استان مجموعاً ۱۰ شهرستان، ۲۵ شهر، ۲۷ بخش و ۸۴ دهستان و

۱۷۳۲ آبادی دارای سکنه و ۱۶۵ آبادی خالی از سکنه است. شهرستان‌های استان عبارت‌اند از: سنندج، سقز، مریوان، بانه، بیجار، سروآباد، قروه، کامیاران و دیواندره و دهگلان که هر یک از این شهرستان‌ها دارای آثار فرهنگی و باستانی بوده و در مریوان دریاچه‌ی زریوار که بزرگ‌ترین و تنها دریاچه‌ی آب شیرین ایران است قرار دارد. مراتع و فضاهاى گردشگری زیادی در این استان وجود دارد که در فصل‌های بهار و تابستان بهترین آب و هوا را داشته و زیبایی طبیعی آن زبانزد خاص و عام است.

مشخصات عمومی

استان کردستان با مساحت ۲۸ هزار و ۲۰۳ کیلومتر مربع که ۱/۸ درصد سطح کشور و رتبه‌ی هجدهم در بین استان‌های کشور را دارا می‌باشد، در غرب ایران قرار دارد و از شمال به استان‌های آذربایجان غربی و زنجان، از جنوب به استان کرمانشاه، از شرق به استان‌های همدان و زنجان و از شرق به کشور عراق محدود است. استان دارای ۱۰ شهرستان، ۲۵ شهر، ۲۷ بخش و ۸۴ دهستان می‌باشد.

فرهنگ کردستان

زبان کردی در استان کردستان و هم‌چنین در استان‌های ایلام، کرمانشاه، همدان، آذربایجان غربی و شمال خراسان و دیگر کشورها لهجه‌های گوناگونی دارد اما مهم‌ترین، پرتکلم‌ترین و یا به عبارتی لهجه‌ی رسمی و ادبی دو شاخه‌ی کرمانجی و سورانی است، شاخه‌ی سورانی در استان کردستان لهجه‌ی رایج در ادبیات مکتوب است. دین مردم کردستان اسلام و اکثریت آن‌ها پیرو مذهب تسنن و شافعی می‌باشند. شیوه‌ی غالب زندگی مردم در این استان سنتی و با هویتی قومی است. وجود حدود ۱۹۰۰ روستا در استان نمایانگر انس مردم به طبیعت و کشاورزی است.

به استناد شواهد و مدارک مستند تاریخی، قوم کرد از نژاد آریایی هستند که در هزاره‌ی اول قبل از میلاد مسیح از کناره‌های دریای خزر به سلسله کوه‌های زاگرس آمده و با غلبه بر قدرت آشوریان در نینوا امپراطوری مادها را در قرن هفتم قبل از میلاد در ایران پایه‌گذاری کردند.